

(Ф 03.01-28)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«___» червня 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

**Тема: «Методика формування балансу (звіту про фінансовий стан),
його аналіз»**

Виконав(ла): Юлія ОЛІЙНИК

Керівник: д.е.н., професор Ніна ОВСЮК

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - д.е.н., професор Ніна ОВСЮК

другий розділ - д.е.н., професор Ніна ОВСЮК

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«13» травня 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти ОЛІЙНИК Юлії Вікторівни
(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Методика формування балансу (звіту про фінансовий стан), його аналіз» затверджена наказом ректора від __ .04.2024
№ /ст.

2. Термін виконання роботи: з 13.05.2024 до 16.06.2024.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, Національного підприємства України, дані обліково-інформаційної системи підприємства, фінансова, податкова, статистична звітність підприємства.

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА ЙОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Баланс (звіт про фінансовий стан) як об'єкт обліку і аналізу

1.2. Нормативно-правове регулювання фінансової звітності та її аналізу на підприємстві

1.3. Організація та задачі формування балансу (звіту про фінансовий стан) та його аналізу в умовах ТОВ «Інформаційні ресурси»

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА АНАЛІЗУ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ В УМОВАХ ТОВ «Інформаційні ресурси»

2.1. Документальне оформлення операцій та облікові процедури на підприємстві

2.2. Методика формування балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства

2.3. Аналіз показників балансу (звіту про фінансовий стан) та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Інформаційні

ресурси»

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Баланс (звіту про фінансовий стан) як об'єкт обліку і аналізу. ЛИСТ

2. Нормативно-правове регулювання фінансової звітності та її аналізу на

підприємстві. ЛИСТ 3. Організація та задачі формування балансу (звіту про

фінансовий стан) та його аналізу. ЛИСТ 4. Документальне оформлення

операцій та облікові процедури на підприємстві. ЛИСТ. 5. Методика

формування балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства. ЛИСТ. 6.

Аналіз показників балансу (звіту про фінансовий стан) та напрями

удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	13.05.2024 – 21.05.2024	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	22.05.2024 – 31.05.2024	
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	01.06.2024 – 04.06.2024	
4	1. Переплетення кваліфікаційної роботи, підготовка презентації та доповіді 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	05.06.2024 06.06.2024	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	д.е.н., проф. Ніна ОВСЮК		
РОЗДІЛ 2	д.е.н., проф. Ніна ОВСЮК		

8. Дата видачі завдання: «13» травня 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Ніна ОВСЮК

(підпис керівника)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Методика формування балансу (звіту про фінансовий стан), його аналіз»: 52 с., 6 рис., 12 табл., 44 літературних джерела.

Мета кваліфікаційної роботи. Вивчити особливості та методику узагальнення даних бухгалтерського обліку щодо складання форми фінансової звітності баланс (звіт про фінансовий стан).

Об'єкт дослідження - процес формування балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства та аналіз його показників на підставі даних ТОВ «Інформаційні ресурси».

Предмет дослідження - теоретичні і прикладні аспекти методики складання балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства.

Методи дослідження. Основою дослідження слугували загальнонаукові методи пізнання, що сприяють вивченню економічних відносин і явищ в їх розвитку та взаємозв'язку. Теоретичні аспекти дослідження ґрунтувались на застосуванні методів індукції та дедукції, що забезпечило визначення місця та ролі МСФЗ в контексті регулювання обліку і звітності в Україні. Вивчення організації та методичних підходів щодо створення балансу СГ за вимогами НП(С)БО та МСФЗ відбувалося із застосуванням методів узагальнення та конкретизації. Науковий метод синтезу сприяв узагальненню відокремлених аспектів запровадження методики МСФЗ для формування звітності СГ.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати для методики формування балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства відповідно до вимог НП(С)БО і МСФЗ, що дозволить удосконалити цю облікову ділянку з ціллю досягнення максимальних результатів економічної діяльності.

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН), ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА,
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ, ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ,
РАХУНКИ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ГЗ – господарські засоби

ГКУ – Господарський кодекс України

ДЗ – довгострокові зобов'язання

ДПС – Державна податкова служба

МФУ – Міністерство фінансів України

МСБО – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

НА – необоротні активи

НПФ – Недержавний пенсійний фонд

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ОА – оборотні активи

ОЗ – основні засоби

ПДВ – податок на додану вартість

ПЗ – поточні зобов'язання

ПКУ – Податковий Кодекс України

СГ – суб'єкт господарювання

ТМЦ – товарно-матеріальні цінності

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

ФГД – факти господарської діяльності

ФІ – фінансові інвестиції

ЦКУ – Цивільний Кодекс України

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА ЙОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	11
1.1. Баланс (звіт про фінансовий стан) як об'єкт обліку і аналізу.....	11
1.2. Нормативно-правове регулювання фінансової звітності та її аналізу на підприємстві.....	15
1.3. Організація та задачі формування балансу (звіту про фінансовий стан) та його аналізу в умовах ТОВ «Інформаційні ресурси».....	21
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА АНАЛІЗУ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ В УМОВАХ ТОВ «ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ»	27
.....	
2.1. Документальне оформлення операцій та облікові процедури на підприємстві	27
2.2. Формування балансу (звіту про фінансовий стан) і податкової звітності підприємства	32
2.3. Аналіз показників балансу (звіту про фінансовий стан) та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Інформаційні ресурси».....	41
Висновки до розділу 2.....	48
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

Актуальність теми. Для забезпечення ефективності функціонування суб'єкта господарювання (СГ) суттєве значення має фінансова звітність підприємства, на підставі якої відбувається узагальнення даних бухгалтерського обліку, до складу якої відноситься форма «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) підприємства.

Дослідженню особливостей та методичних підходів щодо узагальнення інформації бухгалтерського обліку шляхом формування звітності СГ були присвячені наукові напрацювання вітчизняних та іноземних вчених, зокрема: Бондар М.І., Бутинець Ф.Ф., Лень В.С., Малишев М.В., Нападовська Л.В., Палій В.Ф., Пушкар М.С., Хомин П.Я. та інші. Проте, недостатньо були висвітлені теоретичні основи організації звітності, зокрема балансу підприємства, та її облікового забезпечення.

В умовах сучасних економічних викликів, зумовлених функціонуванням СГ в умовах воєнного стану, однією з ключових функцій системи бухгалтерського обліку виступає інформаційна, що слугує засобом забезпечення внутрішньогосподарської системи релевантною інформацією. Заключним етапом облікового процесу є створення фінансової звітності, яка генерує інформацію про фінансове становище підприємства, результати господарювання та рух коштів. Найважливішою з переліку форм фінансової звітності виступає бухгалтерський баланс, який акумулює дані щодо активів, зобов'язань та власного капіталу СГ, тому опрацювання методичних підходів щодо його складання є актуальним напрямом дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи. Вивчити особливості та методику узагальнення даних бухгалтерського обліку щодо складання форми фінансової звітності баланс (звіт про фінансовий стан).

Відповідно до окресленої мети в кваліфікаційній роботі визначено такі **завдання:**

- розкрити економічну сутність і зміст балансу підприємства;
- здійснити обстеження нормативно-правових джерел, що регламентують методику формування фінансової звітності, зокрема балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства;
- визначити організаційні аспекти та задачі формування балансу на базі ТОВ «Інформаційні ресурси»;
- окреслити документальне забезпечення та облікові процедури відображення ресурсів та джерел їх формування;
- розглянути особливості інформаційного забезпечення та методики складання Балансу підприємства;
- проаналізувати показники балансу та розробити напрями удосконалення обліково-інформаційної системи СГ.

Об'єкт дослідження - процес формування балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства та аналіз його показників на підставі даних ТОВ «Інформаційні ресурси».

Предмет дослідження - теоретичні і прикладні аспекти методики складання балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства.

Методи дослідження. Основою дослідження слугували загальнонаукові методи пізнання, що сприяють вивченню економічних відносин і явищ в їх розвитку та взаємозв'язку. Теоретичні аспекти дослідження ґрунтувались на застосуванні методів індукції та дедукції, що забезпечило визначення місця та ролі МСФЗ в контексті регулювання обліку і звітності в Україні. Вивчення організації та методичних підходів щодо створення балансу СГ за вимогами НП(С)БО та МСФЗ відбувалося із застосуванням методів узагальнення та конкретизації. Науковий метод синтезу сприяв узагальненню відокремлених аспектів запровадження методики МСФЗ для формування фінансової звітності СГ.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що удосконалено:

– методичні підходи до організації бухгалтерського обліку на базовому підприємстві шляхом доповнення Наказу про облікову політику розробленим графіком документообороту, що сприятиме зростанню ефективності фінансово-господарської діяльності;

– запропоновано виокремлення етапів облікової роботи під час формування річної фінансової звітності, зокрема балансу, що сприятиме комплексній та цілеспрямованій діяльності облікового підрозділу, яка забезпечить відображення достовірних даних у звітності.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі джерела, нормативно-правові акти з питань підприємницької діяльності, обліку у сфері національної економіки, наукові праці іноземних та вітчизняних учених-економістів, матеріали конференцій тощо.

Практичне значення отриманих результатів полягає в дослідженні методики формування балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства відповідно до вимог НП(С)БО і МСФЗ, що дозволить удосконалити цю облікову ділянку з ціллю досягнення максимальних результатів економічної діяльності.

Особистий внесок здобувача вищої освіти. Усі наукові результати, що містяться в роботі, отримані здобувачем особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у кваліфікаційній роботі використані ті пропозиції, що є результатом особистої праці здобувача. Внесок автора у праці, опубліковані у співавторстві, подано у переліку основних публікацій за темою кваліфікаційної роботи.

Апробація отриманих результатів відбувалася під час доповіді на засіданні наукового гуртка «Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту» у квітні 2024 р.

Публікації. Овсяк Н.В., Олійник Ю.В. Особливості формування балансу підприємства за міжнародними стандартами фінансової звітності. *Інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право»*. 2024. № 5.

Славінський В.І., Олійник Ю.В., Вітько Д.А. Класифікація та визнання доходів (витрат) та відображення їх у звітності. *Інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право»*. 2022. № 10. С. 37 – 40.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 52 сторінках друкованого тексту, у тому числі 12 таблиць, 6 рисунків та 10 додатків. Список використаних літературних джерел налічує 44 найменування поданих на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА ЙОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Баланс (звіт про фінансовий стан) як об'єкт обліку і аналізу

Здійснення фінансового обліку у суб'єкта господарювання (СГ), окрім контролю щодо збереження різноманітних активів, достовірності розрахункових операцій, збереженням ВК, сприяє забезпеченню формування та подання фінансової звітності, що включає дані про фінансове становище, підсумки діяльності та рух коштів підприємства за відповідний звітний період, а також представлення цього масиву даних користувачам, які потребують інформації про економічну діяльність СГ для прийняття обґрунтованих рішень.

Інформація у балансі фіксується на початок та кінець конкретного звітного періоду, що сприяє виявленню змін за певний період часу у складі його статей та аналізу майнового та фінансового стану СГ. Дослідження визначень бухгалтерського балансу та окремої категорії “баланс”, які окреслювалися науковцями у різні періоди, засвідчують, що на поглиблення розуміння вказаної економічної категорії вплинуло досить багато чинників, зокрема:

- ✓ розвиток теоретичних і практичних аспектів використання рахунків бухгалтерського обліку;
- ✓ вдосконалення елементів методу – оцінки та подвійного запису;
- ✓ виникнення нових класифікаційних властивостей активів та ознак, що розкривають процеси відтворення;
- ✓ посилення вимог менеджменту спрямованих на поліпшення обліково-аналітичного забезпечення фінансово-господарської діяльності [13].

Важливим чинником стосовно удосконалення балансу залишається зовнішнє економічне середовище, тобто вплив суб'єктів ринкових відносин як користувачів облікових даних, все це обумовлює закономірну потребу оптимізації фінансової звітності загалом як суттєвої складової економічної інформації необхідної для дієвого управління на усіх рівнях.

В умовах воєнного стану для СГ першочерговою виступає проблема залучення фінансових ресурсів, а для інвесторів, партнерів виняткового значення набуває вибір підприємства з достатньо стабільним фінансовим станом.

При цьому для уможливлення гарантованого довгострокового співробітництва інвесторам та діловим партнерам потрібно виконувати оцінку не лише поточного, але й майбутнього фінансового становища СГ, що є вагомим інструментом прогнозування ринкової поведінки.

В складних умовах невизначеності та нестабільності, в наслідок повномасштабного воєнного вторгнення в Україну російських загарбників, прогнозування фінансового стану за сприянням фінансових показників не надає у повному об'ємі інформації щодо майбутніх перспектив фінансового розвитку СГ. За такої ситуації виникає необхідність використання механізму комплексної оцінки фінансового становища з врахуванням впливу чинників зовнішнього соціально-економічного середовища.

Фінансовий стан характеризується спроможністю СГ фінансувати власну виробничу діяльність. Він визначається забезпеченістю фінансовими ресурсами, які потрібні для нормального функціонування підприємства, оптимального розміщення та ефективного використання його ресурсів, продуктивних взаємовідносин з іншими юридичними та фізичними особами, обумовлених платоспроможністю та фінансовою стійкістю СГ [7].

Основні чинники, що характеризують фінансовий стан, – це, з одного боку, реалізація фінансового плану та поповнення, у міру потреби, ВК за рахунок використання прибутку і, з другого боку, швидкість оборотності обігових коштів.

Ключовим показником, який характеризує фінансовий стан, є платоспроможність СГ, тобто його здатність вчасно погашати платіжні вимоги кредиторів – постачальників сировини, матеріалів, техніки згідно з підписаними господарськими договорами, повертати банківські кредити, здійснювати оплату праці робітників, здійснювати податкові платежі до бюджету.

Економістам регулярно доводиться розв'язувати складні завдання аналізу фінансової стійкості СГ; визначення необхідної кількості наявних коштів для погашення зобов'язань перед кредиторами; швидкості перетворення коштів, вкладених у різноманітні активи, у реальні гроші; ефективності використання капіталу тощо.

Для реалізації фінансово-господарської діяльності умовах ринкової економіки і не допущення банкрутства СГ, необхідно розуміти, яким чином здійснювати управління фінансами, якою має бути структура ВК за складом та джерелами утворення, яку частину мають становити власні гроші, а яку – позичені. Потрібно орієнтуватися у використанні таких понять ринкової економіки, як ліквідність, ділова активність, платоспроможність, запас фінансової стійкості (зона безпеки), ступінь ризику та інші, а також методику їх аналізу.

Базисом безперервної діяльності кожного СГ виступає наявний виробничий потенціал та позитивні результати його праці, які характеризуються ефективністю використання усіх його господарських засобів, а більш докладно величиною отриманого прибутку після завершення звітного періоду. Універсальною формою фінансової звітності, яка окреслює здобутки СГ за певний період часу, виступає бухгалтерський баланс. Ця форма звітності представляє собою спосіб економічного групування та узагальненого віддзеркалення у грошовому вимірнику існуючих господарських засобів СГ та джерел їх формування на певну дату. Особливістю балансу існування рівності між загальною вартістю господарських засобів і джерел їх виникнення.

Інформація, яка фіксується у бухгалтерському балансі СГ, є дуже ваговою як для внутрішніх її споживачів (засновників, персоналу) для ухвалення дієвих управлінських рішень, так і для зовнішніх споживачів (ДПС, акціонерів, інвесторів, банків, інших кредиторів та ін.) для здійснення оцінки платоспроможності підприємства, ризику вкладення фінансових інвестицій або придбання на фондовому ринку тих чи інших цінних паперів.

Опрацювання загальних вимог щодо оприлюднення облікової інформації у фінансовій звітності з огляду на об'єми її представлення та рівень деталізації свідчить про застосування різноманітних підходів щодо цього питання. По-перше, це передбачає сувору регламентацію обсягів та рівня деталізації облікових даних, які необхідно висвітлювати у кожному фінансовому звіті. По-друге, це окреслення мінімальних обсягів та рівня деталізації облікових даних, які потрібно оприлюднювати у кожному фінансовому звіті з наданням СГ можливості додатково деталізувати облікові дані та розширити їх обсяги, враховуючи вимоги доречності подання таких даних для їх розуміння, з огляду на ціль формування кожного фінансового звіту.

Для ухвалення ефективних управлінських рішень на рівні СГ повинна використовуватися така інформація, яка б відповідала відповідним вимогам, що є дохідливими та задовільними для інвесторів (рис. 1.1).

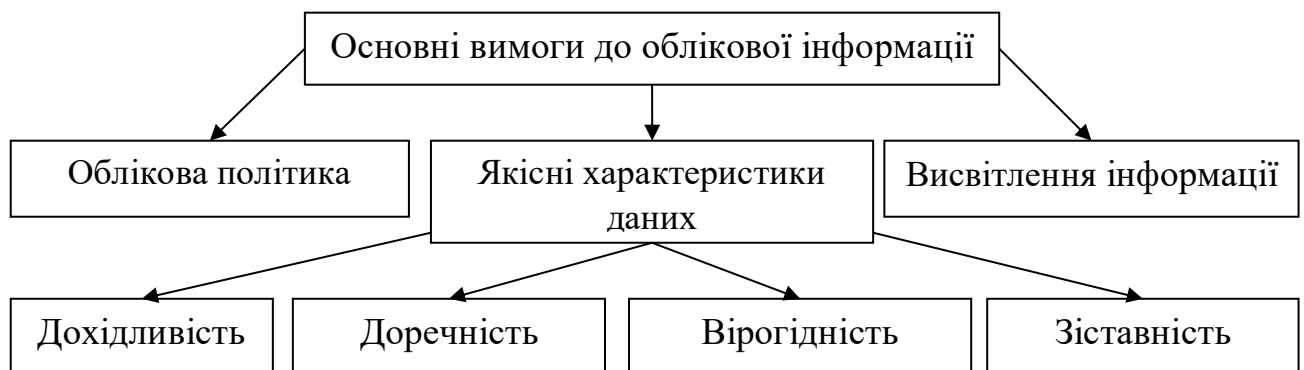

Рис.1.1. Вимоги до інформації для створення Балансу

Джерело: сформовано автором на основі [32]

Зазвичай, для ухвалення раціональних управлінських рішень менеджмент не обмежується лише внутрішньою фінансовою інформацією, а здійснюють порівняння даних з відповідними показниками подібних СГ, підприємств-конкурентів, або партнерів по бізнесовим інтересам. Тому закономірно з'являється проблема стосовно якісної оцінки облікових даних, що надаються менеджерам вищої ланки.

Так, дохідливість окреслює те, що інформація має бути зрозумілою і такою, що розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умов, що вони володіють достатніми знаннями і зацікавлені у сприйнятті такої інформації. Доречність визначає здатність інформації оказувати значний вплив на рішення, що утверджуються на її підставі у межах релевантного діапазону. Достовірність передбачає, що інформація не повинна містити перекручень та помилок, які можуть вплинути на ухвалення управлінського рішення користувачів. Також, зіставність характеризує здатність користувачів здійснювати порівняння показників за різні періоди.

У складних економічних умовах особливого значення набуває результативне використання облікових даних для достовірного аналізу щодо ухвалення правильних і своєчасних управлінських рішень, які дадуть змогу оперативно вживати ефективні заходи щодо забезпечення конкурентоспроможності структур господарювання на поточний період та довгострокову перспективу.

1.2. Нормативно-правове регулювання фінансової звітності та її аналізу на підприємстві

Використання облікових стандартів під час формування фінансової звітності регламентується законом України за № 996-XIV від 16.07.1999 р. [32] та іншими нормативними джерелами.

Під час дослідження увага була сконцентрована на основних елементах та особливостях механізму формування бухгалтерського балансу викладених

у публікаціях І. Вигівської, Н. Іванчук, В. Кулик, П. Куцик, С. Головацької, Л. Іванченкової. Вагомий внесок у розбудову науки про бухгалтерський облік у напрямі гармонізації вітчизняної облікової системи з МСФЗ зробили: М. Бондар, С. Голов, В. Костюченко та інші. Аналіз наукових напрацювань дозволив зробити висновок, що питання формування балансу підприємства потребує подальшого дослідження, та визначення методичних підходів щодо відтворення звіту про фінансовий стан за МСФЗ.

Бухгалтерська фінансова звітність формується на підґрунті даних бухгалтерського обліку для надання інформації певним користувачів з ціллю задоволення їх потреб. Серед сукупності бухгалтерських звітів можна виокремити фінансову, податкову та управлінську звітність.

Основна мета, принципи підготовки та склад форм фінансової звітності в Україні, а також вимоги до визнання та висвітлення елементів звітності СГ різних форм власності (окрім банківських установ та бюджетних організацій) визначені НП(С)БО 1 [22], а також значною низкою законів, постанов, інструкцій, методичних рекомендацій, які також висвітлюють стан фінансово – господарської діяльності СГ, що подані в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Характеристика діючої нормативно-правової бази щодо методики формування Балансу підприємства

№ з/п	Нормативний документ	Короткий зміст	Використання у обліково-аналітичному процесі
1	2	3	4
1	Конституція (Основний Закон) України, Прийнята ВР України 28.06.1996 (зі змінами)	Окреслюються права та обов'язки органів управління, суб'єктів підприємницької діяльності і громадян та в Україні	Забезпечення діяльності СГ різноманітних форм власності

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4
2	Господарський кодекс: Закон України: затв. Постановою ВР України від 16.01.2003 №436-ІУ (із змінами)	В Законі характеризуються види підприємств, їх об'єднання, визначається порядок реєстрації та створення СГ. Висвітлюються питання обліку і звітності	Використовуємо щодо характеристики базового підприємства, його діяльності та обраної облікової політики
3	Про господарські товариства: Закон України: затв. Постановою ВР України від 19.09.1991 № 1577-12 (із змінами)	Дається характеристика видів господарських товариств, а також права, обов'язки учасників. Умови реалізації обліку, звітність даних товариств	Використовуємо для організаційно-економічної характеристики базового підприємства
4	Податковий кодекс України, затв. Постановою ВР України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами)	Визначає загальні положення оподаткування підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів	Використовується під час організації всієї обліково-аналітичної діяльності СГ
5	Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (із змінами)	Наводяться категорії, основні принципи обліку та звітності, державне регламентування обліку, вимоги до певних облікових документів	Для ведення бухгалтерського обліку і створення фінансової звітності
6	НП(С)БО 1, затв. наказом МФУ від 07.02.2013 № 73 (із змінами)	Окреслені загальні методологічні підстави до формування та висвітлення показників діяльності СГ у фінансовій звітності	Для організації обліку активів, зобов'язань та ВК й відображення їх у фінансовій звітності
7	НП(С)БО 6, затв. Наказом МФУ від 28.05.1999 №137 (із змінами)	Визначає методику унесення змін до фінансової звітності і загальні підстави їх відображення у системі фінансового обліку	Для використання методики унесення змін у фінансову звітність СГ
8	НП(С)БО 15, затв. наказом МФУ від 29.11.1999 № 290 (із змінами)	Визначені загальні методологічні підходи щодо обліку доходів та висвітлення їх у звітності	Для організації обліку та аналізу одержаних доходів СГ
9	НП(С)БО 16, затв. наказом МФУ від 20.10.1999 № 246 (із змінами)	Наведені загальні методологічні підходи щодо обліку витрат та відбиття їх у фінансовій звітності	Для організації обліку та аналізу витрат понесених підприємством під час виробничого процесу

Закінчення таблиці 1.1

1	2	3	4
10	НП(С)БО 20, затв. наказом МФУ від 30.07.1999 № 176 (із змінами)	Визначає аспекти формування консолідованої фінансової звітності та вимоги до висвітлення інформації щодо наповнення статей звітності	Використовується для створення консолідованої фінансової звітності та визначення підстав до розкриття інформації при формуванні звітності
11	МСФЗ 1 міжнародний документ (переклад 2023 р.) сайт МФУ	Окреслює вимоги під час формування звітності за МСФЗ вперше	Забезпечує відправну точку для ведення обліку за МСФЗ
12	МСБО 1 міжнародний документ (переклад 2023 р.) сайт МФУ	Визначає підґрунтя подання фінансової звітності для забезпечення зіставності даних з попередніми періодами	Застосовується СГ для формування та подання фінансової звітності за МСФЗ

Джерело: складено автором на базі нормативно-правових джерел [18, 22, 24, 30]

Дослідженню сутності та методичних підходів щодо узагальнення інформації генерованої системою бухгалтерського обліку для формування звітності СГ було присвячено багато праць цілої плеяди вітчизняних та іноземних вчених, зокрема: Бондар М.І., Бутинця Ф.Ф., Голова С.Ф., Лень В.С., Костюченко В.М., Малишева М.В., Нападовської Л.В, Палія В.Ф., Пушкаря М.С., Хомина П.Я. та ін. Праці вчених вирізняються глибиною висновків, вагомістю досліджених проблем і узагальнень. У більшості науковці зосереджують свою увагу на методичних аспектах реалізації фінансового обліку та створення фінансової звітності. Однак, в дослідженнях більш докладно бажано приділити увагу принципovým питанням, зокрема методичним підходам формування певних звітних форм, зокрема балансу. Також, дещо залишаються поза увагою проблеми інформаційних особливостей бухгалтерської звітності щодо відповідності управлінським завданням стосовно можливостей окреслювати ресурсний потенціал СГ. Більшість вчених підтримують сучасний тренд щодо необхідності удосконалення фінансової звітності згідно МСФЗ. Враховуючи міжнародну

облікову практику систематично підлягає зміна нормативна база, яка регулює питання розроблення фінансової звітності, що зумовлює певні труднощі у фахівців з бухгалтерського обліку. Вітчизняним законодавством завдання бухгалтерського обліку чітко не окреслені, а серед вчених-економістів не існує єдиного підходу щодо їх переліку, що не сприяє розвитку обліку як науки та практики, а також аргументованій оцінці роботи облікових підрозділів, які складають та подають фінансову звітність у відповідні органи для забезпечення релевантною інформацією зовнішніх та внутрішніх користувачів. Вітчизняні та іноземні вчені-економісти у своїх дослідженнях підкреслювали, що спочатку потрібен вибір оптимальної облікової інформації, а потім формування та удосконалення носіїв облікових даних, тобто форм фінансових звітів, зокрема Балансу.

Змістовну складову балансу формують такі його характеристики:

- повнота охоплення усіх виробничих процесів СГ;
- здійснення обґрунтованого групування господарських процесів;
- окреслення зв'язків між господарськими явищами з додержанням

базової кореспонденції рахунків. Отже, можна проаналізувати які важливі аспекти визначають зміст балансу (рис. 1.2).

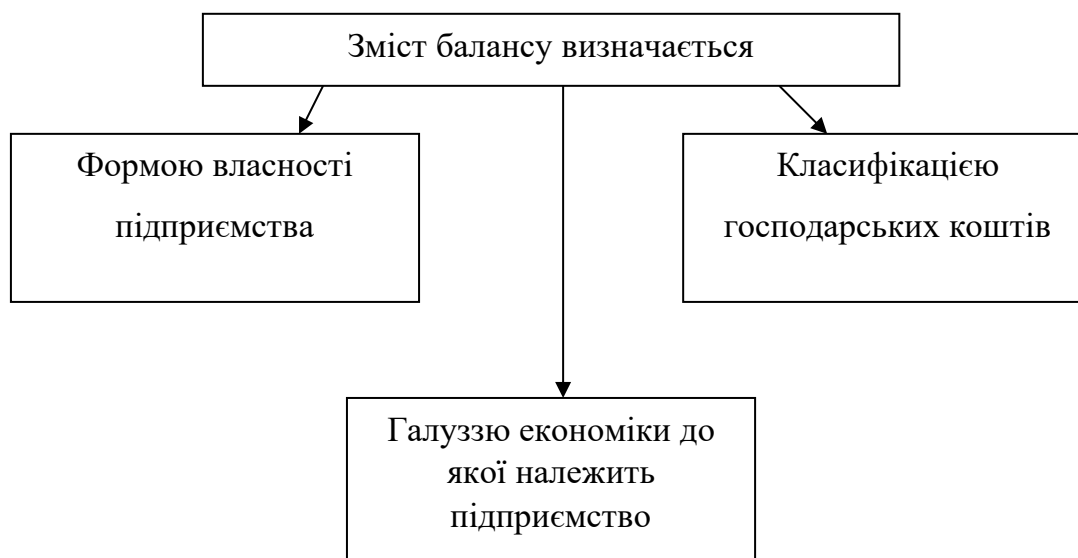

Рис. 1.2. Аспекти визначення змісту балансу підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [13]

Розгляд, окресленого питання та його головних особливостей допоможе правильно та ретельно скласти Баланс, для подальшого його цілеспрямованого використання.

Бухгалтерському балансу СГ присвячено багато праць у науково-практичних та методичних джерелах. Науковець С.Ф. Голов у своїй публікації окреслює форми та строки подання фінансової звітності, механізм впровадження МСФЗ в Україні та характеризує його вплив на якість фінансової звітності [3]. Отже, на підґрунті вірогідних даних обліку формується якісна фінансова звітність, зокрема Баланс (Звіт про фінансовий стан) суб'єкта господарювання.

Його думку підтримують дослідники Дудкевич О.В. та Гузар Б.С., які наголошують, що фінансова звітність є основним джерелом інформації стосовно фінансового становища СГ, його фінансового та господарського потенціалу, а також доцільності здійснення вкладень іншими суб'єктами підприємництва. Тому посилення інформативності фінансової звітності виступає одним із вагомих завдань вітчизняної бухгалтерської науки [5].

Авторитетні вчені з теорії бухгалтерського обліку Палій В.Ф. і Соколов Я.В. зауважували, що оскільки бухгалтерська звітність формується за даними визначеними на бухгалтерських рахунках, то вона щільно пов'язана з бухгалтерським балансом. «Балансовий звіт, - наголошує В.Ф. Палій, - це синтез інформації про наявність та рух капіталу, закріплений в системі бухгалтерського обліку [29, с. 88].

Автор Озеран А.В., зазначає, що протягом трьох сторіч до 1917 р. використовували бухгалтерську звітність, яка включала лише двох форм балансів. Перша – балансове узагальнення наявного капіталу, тобто звітність про активи та зобов'язання на певну (звітну) дату – являє собою синтез сальдо рахунків, які не згортаються у кінці звітного періоду. Балансуючим показником слугує величина ВК юридичної особи, враховуючи нерозподілений чистий прибуток або збитки за останній звітний період. Друга форма це – узагальнення даних про доходи і витрати за звітний період

– являє собою синтез рахунків, які згортаються у кінці звітнього періоду. Балансуючим показником слугує чистий прибуток або непокритий збиток за відповідний звітний період. Обидва баланси, відображені в єдиній валюті, щільно пов'язані один з одним [28].

Проф. Палій В.Ф. зауважує, що саме такі баланси містять ту звітну інформацію, яка з повною відповідальністю може називатися бухгалтерською звітністю [29].

Аналіз літературних джерел засвідчує те, що методика формування Балансу СГ є актуальною для подальших досліджень. Разом з тим, потрібно розглянути питання, пов'язані із визначенням концептів до методики формування Балансу, шляхів його удосконалення та гармонізації з МСФЗ, які будуть нами розглянуті в наступних розділах.

1.3. Організація та задачі формування балансу (звіту про фінансовий стан) та його аналізу в умовах ТОВ «Інформаційні ресурси»

Підприємницька діяльність охоплює різні галузі економік і фінансова звітність відіграє дуже важливу роль для характеристики фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства та галузі в цілому. Найважливішою формою фінансової звітності виступає бухгалтерський баланс.

Баланс – це первинний фінансовий звіт, який окреслює фінансово-економічний стан підприємства на певну дату (як правило, кінець звітнього періоду). Як і будь-яка форма фінансової звітності, бухгалтерський баланс містить назву, основні елементи (категорії) і підкатегорії. Бухгалтерський баланс має чітко визначену структуру. Він складається з двох частин – активів та пасивів, розділених на частини, а частини – на статті [1, с. 14].

Баланси складаються на конкретні дати (кінець місяця, кінець кварталу, кінець року) для контролю та аналізу економічної діяльності суб'єктів господарювання. Мають вигляд двосторонньої таблиці: зліва – активи, які

характеризують склад, розміщення і використання ресурсів; праворуч – пасиви, які визначають джерела їх формування [11, с. 26].

Основним завданням бухгалтерського балансу, як одного з основних елементів методу бухгалтерського обліку та форми фінансової звітності, є відображення вартості майна підприємства в цілому за активами та віддзеркалення суми власного капіталу і зобов'язань, що уособлюють пасиви.

Підприємство ТОВ «Інформаційні ресурси» зареєстроване за юридичною адресою: Україна, місто Київ, вул. Радунська, будинок 9Б. Керівником організації є Шпирко Н.М.

Повне найменування юридичної особи Товариство з обмеженою відповідальністю «Інформаційні ресурси».

Статус юридичної особи (станом на 01.05.2024).

Не перебуває в процесі припинення.

Код ЄДРПОУ 40640694.

Організаційно-правова форма: Товариство з обмеженою відповідальністю

Форма власності: недержавна власність

Дослідження організаційних аспектів та завдання формування бухгалтерського балансу відбувалось на базі ТОВ «Інформаційні ресурси», яке займається згідно КВЕД 62.02 консультуванням з питань інформатизації.

Цей клас включає планування та проектування інтегрованих комп'ютерних систем, які враховують програмне забезпечення, апаратні засоби та комунікаційні технології. Ці послуги також можуть включати надання користувачам цих систем.

Секція J Інформація та телекомунікації

Розділ Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з
62 ними діяльність

Група Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з
62.0 ними діяльність

Клас 62.02 Консультування з питань інформатизації

Такий клас включає консультування щодо типу та конфігурації комп'ютерних технічних засобів та використання програмного забезпечення: аналіз інформаційних потреб користувачів та пошук найоптимальніших рішень.

Згідно Закону України № 698-ХІІ, поточна редакція від 11.02.2022 р. ТОВ «Інформаційні ресурси» зареєстровано в органах ДПС, пенсійному фонді, у які нараховує та сплачує податки та внески. Отже, підприємство є самостійним економічним об'єктом, який оснований на 100% приватному капіталі.

ТОВ «Інформаційні ресурси» діє на підґрунті Статуту розробленого у відповідності до Закону України № 1576-ХІІ, поточна редакція 31.03.2023, ЦКУ, ГКУ та інших законодавчих джерел, чинних на території України, зокрема на підставі підприємницької ініціативи Учасників ТОВ.

Органами управління ТОВ «Інформаційні ресурси» є:

- 1) Рішення Учасників ТОВ;
- 2) Керівник.

Організація бухгалтерського обліку у ТОВ регулюється такими джерелами як Закони України № 996-ХІУ від 16.07.1999 р., ПКУ, НП(С)БО, а також Наказом «Про облікову політику підприємства» (Додаток Н).

Основне призначення облікової політики ТОВ полягає в:

- упорядковуванні облікового процесу;
- забезпеченні методологічного та методичного відображення ресурсів, господарських операцій та наслідків його економічної діяльності;
- сприянні плановірності та цілеспрямованості облікового процесу;
- забезпеченні достовірності та своєчасності облікової інформації.

Важливим аспектом формування Наказу (Додаток Н) є визначення методики ведення обліку окремих ФГД, щодо яких існуючі стандарти та інші нормативні джерела не містять чітких рекомендацій щодо регламентів їх обліку. Тому ТОВ повинно самостійно окреслити спосіб ведення обліку.

ТОВ «Інформаційні ресурси» забезпечує: неухильне виконання методологічних засад бухгалтерського обліку, визначених НП(С)БО; створення та надання у відповідні встановлені терміни форм фінансової звітності ТОВ виконує контрольну діяльність за відображенням на рахунках обліку всіх операцій, що мали місце протягом відповідного періоду; сприяє оформленню матеріалів, пов'язаних з виявленою нестачею та відшкодуванням понесених втрат від нестачі, псування або крадіжки активів Товариства.

Основною формою фінансової звітності є баланс. Особливістю балансу є рівність підсумкових сум активу і пасиву. Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, і власний капітал.

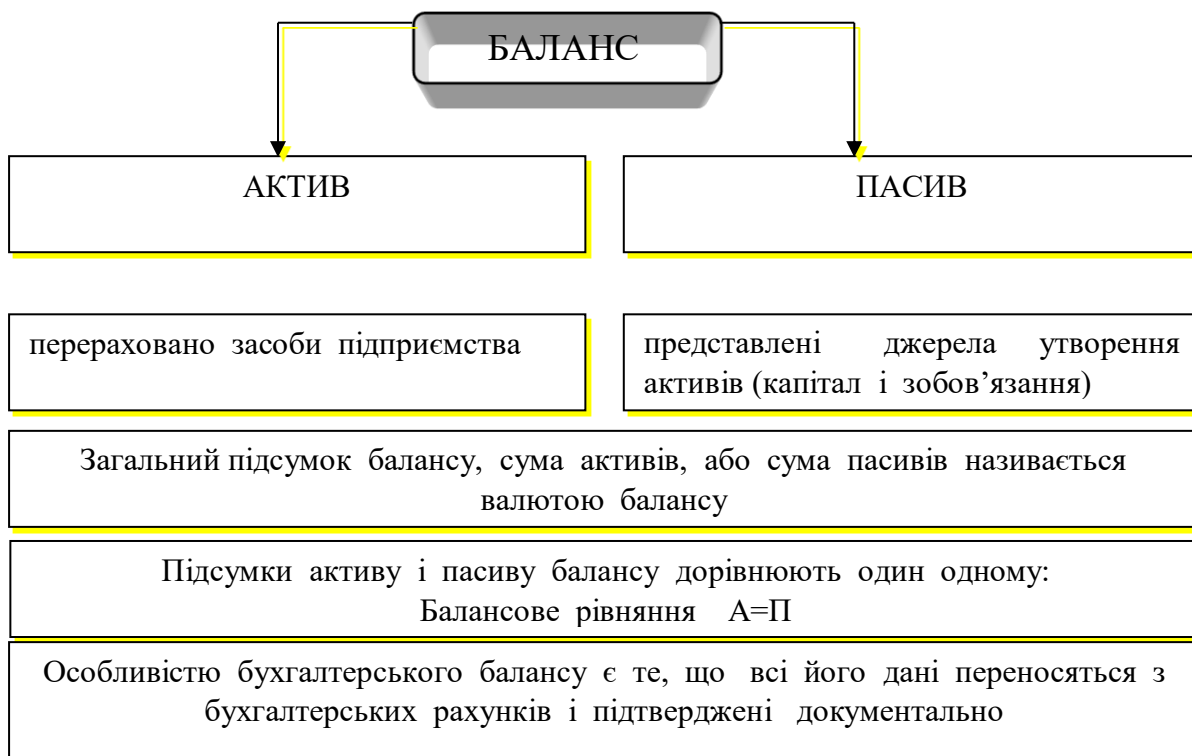

Рис. 1.3. Структура балансу підприємства

Джерело: сформовано автором на базі [22]

Завдання балансу - дати узагальнену інформацію про господарські активи та їх джерела в єдиній грошовій оцінці на певний момент.

Іншими словами баланс – це є фотокартка підприємства на певний момент; він проводить підсумок стану активів і пасивів в визначений момент часу.

Баланс суб'єкта малого бізнесу відрізняється від балансу інших підприємств меншою кількістю (приблизно вдвічі) статей балансу.

Баланс є однією з ключових типових форм річного фінансового звіту (форма № 1, а для суб'єктів малого підприємництва, що складають звітність згідно НП(С)БО 25, форма № 1-м, та для мікропідприємств форма №1-мс)

Зміст і форма балансу та загальні вимоги до розкриття його статей визначаються НП(С)БО 1. Структура НП(С)БО 1 подана в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Структура НП(С)БО 1

Розділ НП(С)БО 1	Зміст НП(С)БО щодо формування балансу (звіт про фінансовий стан)
Загальні положення	Встановлюється мета складання балансу, основні принципи складання, наводяться визначення термінів.
Визначення статей балансу	Встановлюються основні правила відображення активів, зобов'язань і капіталу в статтях балансу
Зміст статей балансу	Визначається зміст записів в окремих статтях балансу
Оцінка та розкриття статей балансу	Зазначається, що подальша оцінка та розкриття окремих статей здійснюється згідно з відповідними стандартами.

Джерело: сформовано автором на базі [22]

Висновки до розділу 1

1. Бухгалтерський баланс є системою даних, що характеризує вартісне співвідношення ресурсів суб'єкта господарювання, в тому числі відображає їх склад, розміщення, напрями використання та джерела формування ресурсів підприємств, організацій і бюджетних установ. Баланс дає змогу

отримати відповідним чином згруповану та узагальнену належним засобом інформацію про стан ГЗ, що належать СГ, а також окреслення джерел, за рахунок яких вони були сформовані, на певну звітну дату.

Науковці висвітлюють два визначення балансу: економічне, відповідно до якого, баланс можна охарактеризувати як спосіб економічного групування та узагальненого віддзеркалення у грошовій оцінці стану ГЗ і джерел їх формування на певну звітну дату, і бухгалтерське, яке визначає баланс як двобічну таблицю, з лівої частини якої (актив) розташовані ГЗ підприємства, з права (пасив) - розташовані джерела їх формування.

2. Основні вимоги до змісту балансу, розкриттю його статей та форми звітності визначено НП(С)БО 1 для СГ, які формують звітність згідно національних облікових стандартів. Підприємства, які здійснюють ведення обліку та складання звітності за міжнародними стандартами, використовують МСФЗ 1, МСФЗ 10, МСБО 1, МСБО 27 та інші.

У наукових джерелах розрізняють такі види бухгалтерського балансу: вступний, періодичний, річний, розподільний, об'єднувальний, санований, зведений, консолідований, ліквідаційний, кожен з яких складають в залежності від цілей підприємства та особливостей господарювання.

3. Значення балансу полягає у тому, що він виступає як основа бухгалтерської звітності і основне джерело даних про майновий та фінансовий стан СГ, а також інформаційна база для ДПС, кредитних установ, інвесторів та органів державного управління майном. Інформація генерована балансом є інформаційним забезпеченням для фінансового планування СГ, контролю руху грошових потоків у відповідності до отриманого прибутку.

РОЗДІЛ 2
МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ
СТАН) ТА АНАЛІЗУ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ В УМОВАХ
ТОВ «ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ»

2.1. Документальне оформлення операцій та облікові процедури на підприємстві

Організація бухгалтерського обліку ТОВ «Інформаційні ресурси» визначена Наказом «Про облікову політику» (Додаток Н), який доцільно доповнити розробленим графіком документообороту (Додаток Ж). Головними обов'язками підрозділу бухгалтерія виступає реалізація точності облікових записів, підтверджених відповідними первинними документами; контроль за рухом грошових коштів; відповідності бухгалтерських проведення чинному законодавству, а також правильність ведення документації. Роль головного бухгалтера зумовлює керування діяльністю бухгалтерії, розподілу обов'язків між її робітниками, контролю їх роботи. Організаційна структура бухгалтерії ТОВ «Інформаційні ресурси» зображена на рис. 2.1.

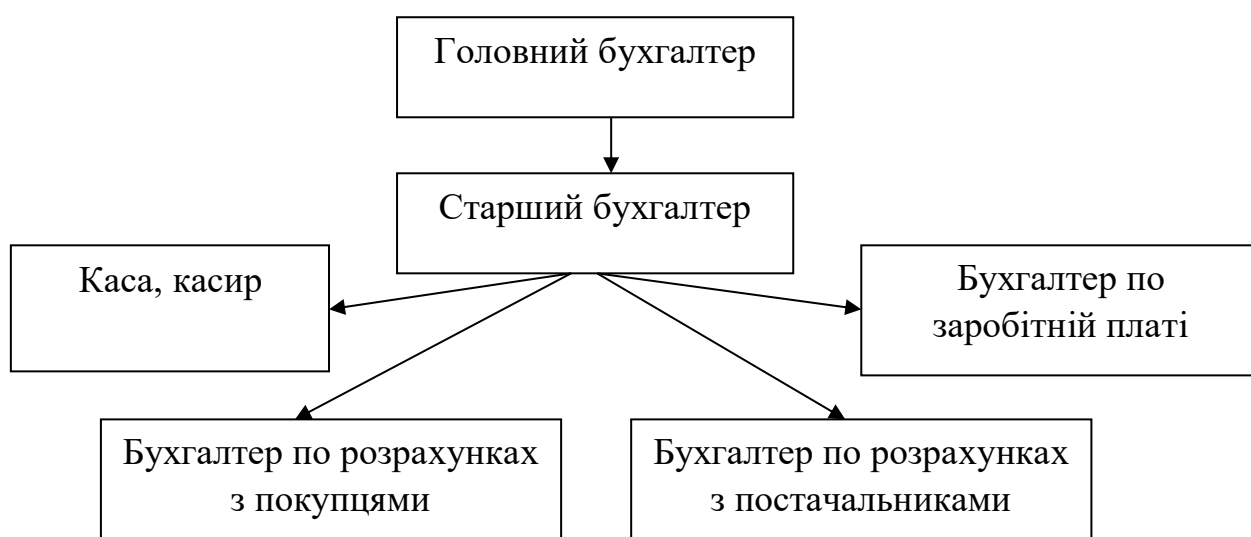

Рис. 2.1. Структура бухгалтерії ТОВ «Інформаційні ресурси»

Джерело: сформовано автором на базі даних підприємства

До посадових обов'язків головного бухгалтера належить формування та подання звітів у державні органи (Держстату України, ДПС та ін.).

ТОВ «Інформаційні ресурси» використовує журнально – ордерну форму ведення облікового процесу, порядок організації на рис. 2.2.

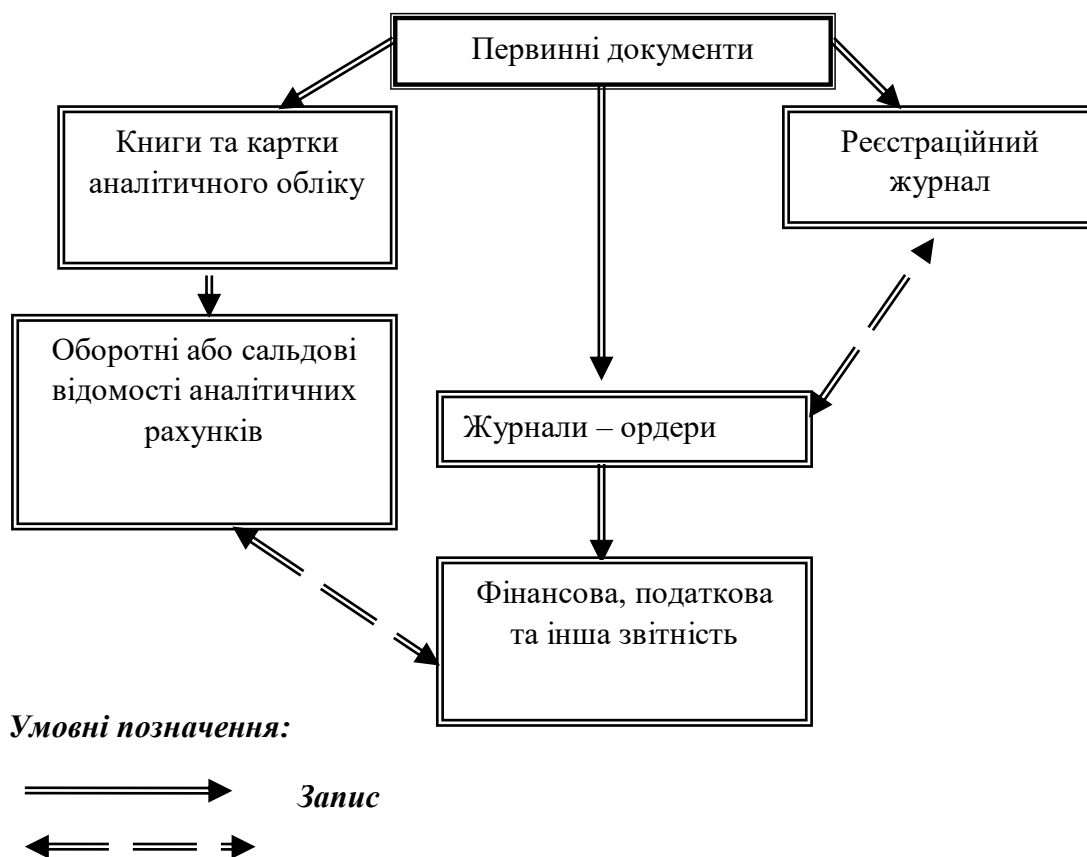

Рис. 2.2. Журнально – ордерна форма обліку ТОВ «Інформаційні ресурси»

Джерело: сформовано автором

Основним джерелом даних для організації та ведення бухгалтерського обліку ТОВ слугують первинні документи, на базі яких формується інформація про стан СГ. Тобто, для того, щоб ухвалити обґрунтоване рішення, необхідні чіткі і достовірні дані, яка до того ж, повинні бути згруповані та певним чином систематизовані.

Для ведення бухгалтерського обліку використовують первинні документи, якими оформлюються господарські операції ТОВ «Інформаційні ресурси». До таких документів належать:

- Накладні (Додаток К), товарно-транспортні накладні, (в цих

документах фіксуються дані щодо придбання запасів, так і наводиться інформація про вартість транспортних послуг);

- рахунок-фактура (служує підґрунтям платежу, виписується у випадку передоплати за матеріали, сировину або за фактично відпущені запаси на базі документів на відпуск, відвантаження чи доставку) (Додаток Л);

- розрахунково-платіжні відомості, розрахунки по оплаті праці (дані цих документів застосовуються для фіксації витрат на оплату праці та витрат на соціальні заходи);

- акти прийому-передачі виконаних робіт та послуг (інформація з цих документів застосовується для відображення витрат, що виникають у наслідок використання послуг сторонніх СГ);

- розрахунки бухгалтерії, що оформлюються довідками (розрахунки амортизації, розрахунки обов'язкових платежів, тощо) (Додаток М);

- та багато інших.

Проте, незалежно від того сформовані документи в бухгалтерії ТОВ «Інформаційні ресурси», або одержані від сторонніх підприємств, всі первинні документи мають бути оформлені з дотриманням відповідних вимог.

Після того, як документи створено на місцях або одержано від сторонніх СГ, вони передаються до підрозділу бухгалтерії, де документи перевіряються і опрацьовуються. Приймання та перевірка первинних документів полягає у перевірці повноти заповнення усіх обов'язкових реквізитів, крім того, документи контролюють з позиції законності і вірогідності здійснення оформленої документом операції. Не дозволяється приймати до виконання первинні документи за такими операціями, що не відповідають законодавчим вимогам та визначеному порядку приймання, зберігання і витрачання грошей, ТМЦ та інших цінностей. У випадку, якщо під час перевірки первинного документу, що надійшов від іншого СГ, виявлено помилку, то йому потрібно надіслати письмове повідомлення про

таке.

Для формування інформації, яка наводиться у статтях балансу, застосовуються дані про залишки по балансових рахунках.

Для формування балансу необхідно спочатку закрити рахунки класів 7 – 8 – 9 та розрахувати фінансовий результат, після чого скласти баланс періоду. Модель організації облікового етапу закриття рахунків доходів і витрат СГ та формування Балансу на (рис. 2.3).

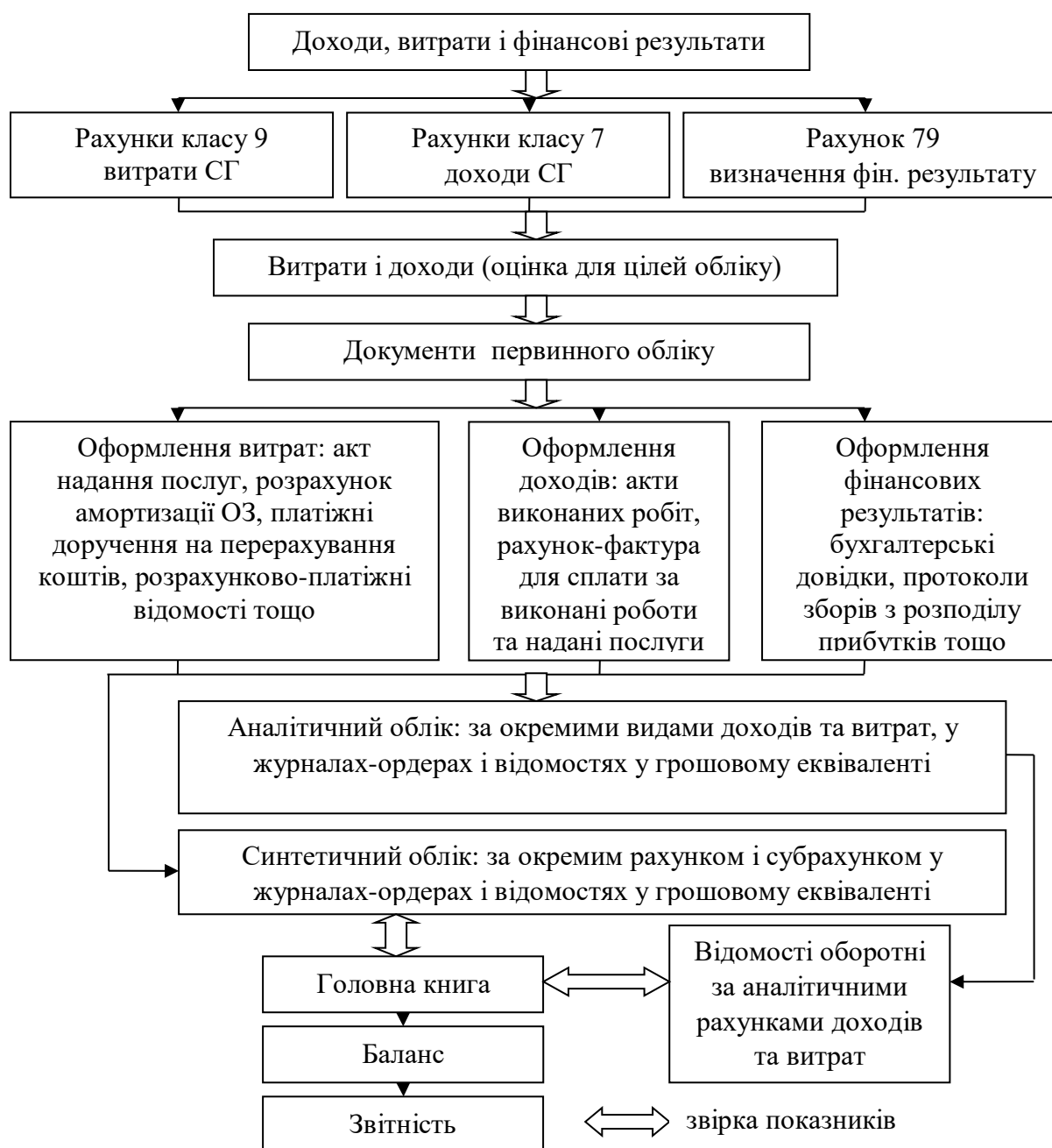

Рис.2.3. Модель організації закриття облікових рахунків доходів і витрат та формування балансу ТОВ «Інформаційні ресурси»

Джерело: узагальнено автором на базі Плану рахунків обліку

Для реалізації облікового процесу закриття доходів і витрат з ціллю висвітлення фінансових результатів ТОВ «Інформаційні ресурси» використовує такі бухгалтерські записи (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Бухгалтерський облік закриття рахунків доходів та витрат
ТОВ «Інформаційні ресурси»

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1.	Відображено дохід від реалізації	361	70	260000,00
2.	Відображено податок на додану вартість	70	641	43333,33
3.	Відображено дохід від реалізації інших оборотних активів	361	712	60000,00
4.	Списано суму ПДВ	712	641	10000,00
5.	Відображено собівартість реалізованих послуг	903	23	180030, 00
6.	Списано дохід від реалізації на фінансовий результат	702	791	216666,67
7.	Списано дохід від реалізації інших оборотних активів на фінансовий результат	712	791	50000,00
8.	Списано собівартість реалізованих послуг на фінансовий результат	791	903	180030, 00
9.	Списано адміністративні витрати на фінансовий результат	791	92	41645,91
10.	Списано інші витрати операційної діяльності на фінансовий результат	791	94	44729,14
11.	Відображено податок на прибуток від доходів діяльності	981	641	*
12.	Списано податок на прибуток на фінансовий результат	791	981	*
13.	Списано суму нерозподіленого прибутку	791	441	*
14.	Списано суму непокритих збитків	442	791	*

Джерело: сформовано автором на основі Плану рахунків обліку [8]

Для обліку доходів ТОВ «Інформаційні ресурси» застосовує рахунки 7 класу: 70 «Доходи від реалізації», в тому числі субрахунки 701, 702 та 703. Визнання доходу (виручки) від реалізації робіт і послуг безпосередньо пов'язане з виконанням окремих умов НП(С)БО 15 : передача клієнту усіх вигод та ризиків, що виникають внаслідок одержання права власності на

конкретну продукцію; управління і контролю за реалізованими покупцям послугами; сума доходу достеменно визначена; існує впевненість у тому, що в наслідок здійснення операції матиме місце збільшення економічних вигод покупця, а витрати, які виникають через реалізацією послуг, вірогідно визначені. На субрахунку 703 «Дохід від реалізації товарів» накопичується інформація про доходи СГ, що виникають в результаті реалізації робіт і послуг.

Організація особливостей висвітлення витрат діяльності СГ на рахунках бухгалтерського обліку окреслена в Наказі про облікову політику (Додаток Н), а саме, що облік витрат діяльності у ТОВ «Інформаційні ресурси» здійснюється шляхом використання рахунків класу 9 «Витрати діяльності». В результаті організації обліку витрат діяльності операції проводяться за такою схемою: витрати СГ списуються на рахунки класу 9 «Витрати діяльності» та на рахунок 23 «Виробництво».

2.2. Методика формування балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства

Баланс, що виступає як елемент фінансової звітності СГ генерує облікову інформацію та надає можливість користувачам здійснити оцінку фінансово-майнового стану Товариства в цілому. Розділи балансу, статі розділів, рахунки та субрахунки можливо поступово розділити на більш дрібніші елементи, кожен з яких повинен враховуватися до валюти балансу.

Отже, є підстави стверджувати, що не наведено в балансі, того немає у СГ. Все, що відображається у балансі – це НА та оборотні активи, ВК, або зобов'язання, має свої джерела надходження.

Активи висвітлюються у балансі за умови, що їх оцінка має бути вірогідно встановлена і передбачатися у подальшому одержання економічних вигод, зумовлених їх використанням під час реалізації виробничої діяльності.

Зобов'язання СГ наводяться у балансі, якщо їх оцінка може бути вірогідно встановлена та має місце упевненість зменшення економічної вигоди у подальшому в результаті їх погашення.

Власний капітал відбиватиметься у балансі разом з висвітленням активів або зобов'язань, які викликають його зміни.

НП(С)БО 1, у додатках до якого визначено форму Балансу, не наводить інструктивних даних щодо його формування. Проте, разом зі стандартом МФУ затвердив Методичні рекомендації від 28.03.2013 р. № 433, які розкривають особливості звітної форми №1 баланс (звіт про фінансовий стан) [16].

Фінансова звітність відтворює наростаючим підсумком дані про майновий і фінансовий стан СГ, підсумки економічної діяльності за звітний період.

Бухгалтерський баланс формується СГ на певну дату, має вигляд статичної таблиці, і тому інколи його порівнюють з фотографією.

Проаналізуємо структуру балансу згідно НП(С)БО 1 в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Структура балансу згідно НП(С)БО 1

Актив	Пасив
Майно - господарські засоби	Джерела утворення господарських засобів.
I. НА	I. ВК
II. ОА	II. ДЗ і забезпечення
III. НА, утримувані для продажу, та групи вибуття	III. ПЗ і забезпечення
-	IV. Зобов'язання, пов'язані з НА, утримуваними для продажу, та групами вибуття
-	(Додатковий рядок) V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду
Баланс	Баланс

Джерело: складено автором згідно [22]

Баланс будується за принципом “баланс – нетто”, а саме:

- ОЗ і НА уводяться до підсумку балансу за залишковою вартістю;
- дебіторська заборгованість за товари і послуги наводиться за мінусом суми резерву сумнівних боргів;
- ВЗ відображаються за умови виключення нестач, уцінок, отриманих при їх купівлі знижок;

Характеристика розділів балансу подана в таблиця 2.3.

Таблиця 2.3

Характеристика розділів балансу

Назва розділу	Характеристика
1	2
Активи наводяться у балансі за умови, що їх оцінка має бути вірогідно окреслена і передбачатися у подальшому одержання економічних вигод, зумовлених їх використанням під час реалізації виробничої діяльності	
I. НА	Нематеріальні активи й ОЗ до підсумку балансу включаються за залишковою вартістю
II. ОА	Заборгованість за статтею “Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги”, до підрахунку балансу наводиться за чистою реалізаційною вартістю
III. НА, утримувані для продажу, та групи вибуття	НА, утримувані для продажу, та групу активів, що належить до реалізації в результаті продажу, а також припинену діяльність СГ. Група вибуття – це активи, які плануються до реалізації або відчуження іншим способом шляхом однієї операції
Пасив Джерела утворення господарських засобів	
ВК наводиться в балансі разом з відбиттям активів або зобов’язань, що обумовлюють його зміни.	
I. ВК	За даними цього розділу окреслюють величину ВК підприємства на звітну дату шляхом додавання до суми статутного капіталу, сум додаткового, резервного капіталу і нерозподіленого прибутку і вирахування з нього суми неоплаченого, вилученого капіталу та суми непокритих збитків.
II. ДЗ і забезпечення	Відбивають заборгованість на звітну дату по довгострокових кредитах банків, фінансових зобов’язань, відстрочених податкових зобов’язаннях
Зобов’язання наводяться у балансі, якщо їх оцінка може бути вірогідно встановлена та має місце впевненість зменшення економічних вигод у наступному в результаті їх погашення.	
III. ПЗ і забезпечення	Відображається заборгованість СГ по поточних зобов’язаннях, які будуть сплачені протягом операційного циклу і зобов’язання по короткострокових кредитах банків, по розрахунках з бюджетом, по страхуванню, оплаті праці тощо

Продовження таблиці 2.3

1	2
IV. Зобов'язання, пов'язані з НА, утримуваними для продажу, та групами вибуття	Група вибуття – сукупність активів, які готуються до продажу або реалізації в інший спосіб в результаті однієї операції, та зобов'язання, які безпосередньо пов'язані з активами, що будуть погашені в наслідок такої операції. Зазначений результат відображається у описуваному рядку
(Додатковий рядок) V. Чиста вартість активів НПФ	

Джерело: складено автором на основі [22]

З ціллю отримання даних, необхідних для ефективного управління і контролю, статті активу звітної форми балансу згруповано у три розділи, пасиву - у п'ять розділів.

Баланс формується на базі залишків по рахунках 1 – 6 класів плану рахунків. Важливою особливістю плану рахунків виступає його щільний взаємозв'язок з формами фінансової звітності (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Зв'язок плану рахунків та розділів балансу

План рахунків		Форма №1 "Баланс"	
Клас 1	НА	Розділ 1 (А)	НА
		Розділ 3 (А)	НА, утримувані для продажу, та групи вибуття
Клас 2	Запаси	Розділ 2 (А)	ОА
Клас 3	Кошти, розрахунки та інші активи		
Клас 4	ВК та забезпечення зобов'язань	Розділ 1 (П)	ВК
Клас 5	ДЗ	Розділ 2 (П)	ДЗ
Клас 6	ПЗ	Розділ 3 (П)	ПЗ
		Розділ 4 (П)	Зобов'язання, пов'язані з НА, утримуваними для продажу, та групами вибуття
(Додатковий рядок) V. Чиста вартість активів НПФ			

Джерело: складено автором на основі [22]

Таким чином, коректне застосування плану рахунків спрощує процес формування фінансової звітності.

В першому розділі активу балансу наводиться вартість НА: нематеріальних активів, ОЗ, капітальних інвестицій, довгострокових фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості.

В другому розділі наводиться вартість ОА. До них належать: запаси, векселі одержані, поточна дебіторська заборгованість та інші операції, поточні фінансові інвестиції та кошти.

В третьому розділі активу відбивається вартість НА, утримуваних для реалізації, та групу активів, що відносяться до вибуття за наслідками операції продажу, а також припинену діяльність.

В першому розділі пасиву віддзеркалюються дані про ВК підприємства: статутний, пайовий, додатковий капітал, нерозподілений прибуток тощо.

В другому розділі пасиву фіксуються дані про ДЗ, які не будуть погашені за період операційного циклу, або за період дванадцяти місяців з дати балансу. До них належать: довгострокові позики банків, заборгованість за виданими довгостроковими векселями, за випущеними облігаціями, тощо.

В третьому розділі пасиву висвітлюються дані про зобов'язання, які будуть погашені за період операційного циклу СГ або дванадцяти місяців з дати складання балансу. Це короткострокові кредити банків та позики, короткострокові векселі видані, кредиторська заборгованість з постачальниками, та іншими розрахунками.

В четвертому розділі пасиву наводяться дані про зобов'язання, пов'язані з НА, що тримають для продажу, та групами вибуття.

В п'ятому розділі пасиву (додатковий рядок) наводяться дані про чисту вартість активів НПФ. Отже, окресливши всі ключові моменти заповнення балансу, можна зробити припущення, що Баланс є ґрунтовною основою фінансової звітності, яка забезпечує виконання поставлених перед нею задач, а саме: подання вірогідної, неупередженої, повної інформації, для різноманітних користувачів, на базі якої будуть утверджуватися дієві рішення. Своєю чергою, саме від таких рішень буде залежати господарський

розвиток та економічна стабільність СГ і розвиток економіки всієї нашої держави – України. Отже, як зазначалося вище форми фінансової звітності встановлюються МФУ. Однак, як засвідчує Інтернет – опитування користувачів ЕСКРІН, потенційних інвесторів приваблює більш детальна інформація, ніж та, що наведена у звітності, яка сформована за НП(С)БО. Так, відповідно Закону України № ХІУ від 16.07.1999 р. склад проміжної фінансової звітності включає лише баланс та звіт про фінансові результати.

На підставі вказаного у таблиці 2.5 нами узагальнено ключові розбіжності щодо складання «Баланс» відповідно до НП(С)БО та МСФЗ.

Таблиця 2.5

Основні розбіжності в методичних аспектах формування балансу підприємства згідно з НП(С)БО і МСФЗ

Критерії	МСФЗ	НП(С)БО
Побудова	Не регламентований, наведено типовий перелік статей балансу	Регламентований
Суттєвість інформації	При згортанні даних або з'єднанні статей потрібно виходити з їх суттєвості	Не передбачає висвітлення згортання або об'єднання статей, враховуючи їх суттєвість
Порядок викладення інформації	Розподілення активів та зобов'язань на поточні й непоточні	Дані щодо активів подаються у порядку зростання ліквідності, щодо зобов'язань - у послідовності погашення
Зміст статей	Окремого розкриття даних щодо незавершеного будівництва не вимагається Багатоваріантність методів обліку довготермінових ФІ. Передбачено розкриття в окремій статті даних щодо непоточних активів, утримуваних для продажу Передбачено розкриття інформації щодо результатів переоцінки поточних ФІ, врахованих за справедливою вартістю і передбачених для реалізації у складі іншого додаткового капіталу	Передбачається окрема стаття «Незавершені капітальні інвестиції» Довгострокові ФІ обліковуються за методикою участі у капіталі У статті «Капітал у дооцінках» наводиться сума дооцінки НА. У статті «Додатковий капітал» висвітлюється вартість НА, безкоштовно отриманих суб'єктом господарювання від інших юридичних або фізичних осіб

Джерело: складено автором згідно [18, 19, 22]

Завдання балансу – дати узагальнену інформацію про господарські активи підприємства та їх джерела в єдиній грошовій оцінці на певний момент. Іншими словами баланс – це є фотокартка

СГ на певний момент; він проводить підсумок стану активів і пасивів в визначений момент часу.

Удосконалення принципів складання, змісту форм фінансової звітності, можливість додаткового розкриття інформації, забезпечить підвищення її інформативності та значення.

Основною перевагою наявності єдиних стандартів фінансової звітності є можливість міжнародним ринкам капіталу оцінювати і порівнювати результати діяльності різних компаній відповідно до загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку, що сприяє залученню капіталу та зниженню витрат на залучення фінансування.

Переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами дійсно є, і вони незаперечні для більшості користувачів фінансової звітності. МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. Принципи, закладені в порядок формування звітності згідно МСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити реальний майновий стан організації, а, отже, цінність МСФЗ важлива не тільки для іноземних, але й для національних інвесторів.

Відмінності, які існують між НП(С)БО та МСФЗ, можуть призвести до розходжень між фінансовими звітами складеними за національними і міжнародними стандартами.

Якщо фінансова звітність базується на місцевих (національних) стандартах, які значно відрізняються від МСФЗ, це незмінно призводитиме до розбіжності результатів господарської діяльності, що унеможливило б достовірне співставлення економічних показників українських підприємств з аналогічними показниками іноземних конкурентів без трансформування їх фінансової звітності [40, с. 4].

Характерні особливості вітчизняної облікової практики побудови балансу підприємства наведено у таблиці 2.6.

Характеристика вітчизняної облікової практики побудови балансу

	Активи	Пасиви
Вітчизняна облікова практика	Активи наведені в порядку збільшення ліквідності: нерухомість; інвестиції; гроші	Пасиви наведені відповідно до термінів погашення зобов'язань перед кредиторами

Джерело: узагальнено авторами на основі [2]

Звітна форма і склад статей балансу регламентується НП(С)БО 1, однак суб'єкт господарювання має можливість не наводити відповідну статтю, якщо за нею відсутня інформація, окрім випадків, коли аналогічна інформація мала місце у попередньому звітному періоді. Разом з цим, підприємство може додавати окремі статті, якщо інформація суттєва та оцінку статті можливо достовірно визначити [22].

Підприємства, які застосовують МСФЗ та подають вперше річну звітність за міжнародними стандартами, у балансі повинні наводити показники на початок і кінець відповідного звітного періоду та зазначати дату переходу на МСФЗ.

В таблиці 2.7 наведемо характеристику міжнародної облікової практики побудови балансу, який згідно МСБО 1 носить назву «Звіт про фінансовий стан на кінець періоду» [2].

Характеристика міжнародної практики побудови балансу

(звіту про фінансовий стан) на кінець періоду

	Активи	Пасиви
Міжнародна облікова практика	Активи наведені в порядку зростання або зниження ліквідності	Пасиви наведені відповідно до умов надання зобов'язань, або умов погашення зобов'язань перед кредиторами

Джерело: розроблено автором на основі [2]

МСБО 1 не визначає формат чи порядок у якому підприємство подає статті звіту про фінансовий стан, проте характеризує статті, які мають відображатися у цьому звіті, а саме:

– рядки включаються, якщо є такими, що їх подання доречне для розуміння фінансового стану СГ;

– порядок наведення статей у звіті можливо змінювати у відповідності до характеру економічної діяльності підприємства та його господарських операцій, щоб сформувати інформацію, яка є доцільною для розуміння його фінансового стану [18].

Суб'єкт господарювання визначає необхідність окремого подання у звіті про фінансовий стан додаткових статей на підставі оцінки: ліквідності та характеру активів; функцій активів у межах підприємства; строків, характеру та сум зобов'язань [18].

МСФЗ все частіше використовуються суб'єктами господарювання в усьому світі. Вони вважаються обов'язковими в більшості європейських країн, і кількість таких країн в останні роки невпинно зростає. Широке поширення МСФЗ пояснюється тим, що інвестори фондового ринку вимагають, щоб фінансові звіти були чіткими та достовірними, тому всі міжнародні організації наполягають на впровадженні МСФЗ. Глобалізація бізнесу також вимагає отримання прозорі, порівнянної фінансової інформації з різних країн світу для консолідації міжнародних зусиль. Проте, в Україні існує багато труднощів у підготовці фінансової звітності за міжнародними стандартами, зокрема відсутність державних консультацій щодо методів приведення національної звітності у відповідність до вимог міжнародних стандартів, а також відсутність кваліфікованих експертів у сфері застосування МСФЗ [7].

Основними сподіваннями України щодо переходу на МСФЗ було уникнення облікового хаосу, коли підприємства формують звітність за деякими національними та міжнародними вимогами, що в свою чергу може вплинути на прийняття рішень з боку іноземних інвесторів, кредиторів та інших користувачів облікової інформації.

В таблиці 2.8 охарактеризуємо переваги та недоліки застосування МСФЗ при формуванні фінансової звітності.

Переваги і недоліки застосування МСФЗ при формуванні
фінансової звітності

Переваги	Недоліки
дозволяють значно скоротити витрати компаній з підготовки консолідованої звітності.	узагальнюючий характер передбачає велику різноманітність методів ведення бухгалтерського обліку.
доступність до інформації та прозорість показників звітності суб'єктів ринку.	орієнтовані на ринкову економіку високорозвинених країн, що ускладнює їх розуміння іншими країнами.
вдосконалюється контроль з боку органів нагляду за фінансовим станом і діяльністю підприємств.	рекомендаційний характер (їх необов'язковість)
забезпечує співставлення бухгалтерської інформації у загальному світовому масштабі, постійно удосконалюються.	відсутність детальних вказівок, роз'яснень і прикладів застосування до конкретних операцій.

Джерело: складено авторами на основі [11]

Таким чином, можна передбачити, що звітність вітчизняних підприємств сформована за вимогами МСФЗ базуватиметься на принципі доречності.

Незважаючи на те, що запровадження МСФЗ може мати деякі труднощі для національних регуляторів, переваги від їх введення матимуть найбільший сенс для суб'єктів господарювання.

2.3. Аналіз показників балансу (звіту про фінансовий стан) та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Інформаційні ресурси»

Запровадження ринкових взаємин та загострення, через воєнний стан, економічної ситуації в Україні потребує інших підходів до управління СГ. Базисом для прийняття ґрунтовних управлінських рішень з усіх питань економічної діяльності підприємства слугує правдива фінансова інформація, потрібна для всебічного аналізу його активів, зобов'язань та ВК. Основним джерелом інформації виступає фінансова звітність. Значення балансу як

основної звітної форми неможливо переоцінити, оскільки він дозволяє мати уявлення про майнове та фінансове становище СГ.

В умовах конкуренції формування бухгалтерського балансу СГ відіграє важливу роль, значно підвищуючи обґрунтованість аналізу діяльності підприємства. Для того щоб суб'єкт господарювання зберігав та поліпшував свої позиції на ринку, він повинен ефективно управляти власними ресурсами. Аналіз формування балансу дозволяє оцінити ефективність і рентабельність господарської діяльності СГ та перспективи його розвитку. Показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Інформаційні ресурси» за 2022-2023 роки подані в таблиці 2.9 на базі фінансової звітності (Додатки А, Б, В).

Таблиця 2.9

Основні показники фінансово-господарської діяльності
ТОВ «Інформаційні ресурси» за 2021 - 2023 роки

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2023р (+,-) від			
				2021р.		2022 р.	
				сума	%	сума	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації послуг, тис. грн.	3498,1	3737,5	5642,8	2144,7	61,3	1905,3	51,0
2. Собівартість реалізованих послуг, тис. грн.	370,4	305,9	594,7	224,3	60,6	288,8	94,4
3. Валовий: - прибуток, тис. грн.	3127,7	3431,6	5048,1	1920,4	61,4	1616,5	47,1
4. Інші доходи, тис. грн.	-	-	-	-	-	-	-
5. Інші витрати, тис. грн.	2911,7	3167,1	4765,8	1854,1	63,7	1598,7	50,5
6. Фінансовий результат до оподаткування: - прибуток, тис. грн.	216,0	264,5	282,3	66,3	30,7	17,8	6,7
7. Чистий прибуток, тис. грн.	216,0	264,5	282,3	66,3	30,7	17,8	6,7
8. Рентабельність (збитковість), %	6,2	7,1	5,0	-1,2	-19,3	-2,1	-29,6
9. Середньоспискова чисельність працівників, чол.	6	5	5	-1	-16,7	-	-
10. Продуктивність, тис. грн./чол.	583,0	747,5	1128,6	545,6	93,6	381,1	51,0

Джерело: розраховано автором на базі [39]

Аналізуючи основні економічні показники фінансово – господарської діяльності ТОВ «Інформаційні ресурси» за 2023 – 2021 роки, спостерігаємо,

що Товариство отримало дохід від реалізації послуг доступу до мережі Інтернет у 2023 році у розмірі 5642,8 тис. грн., що на 2144,7 тис. грн. (61,3 %) більше, ніж у 2021 році та на 1905,3 тис. грн. (51 %) більше, ніж у 2022 році.

Собівартість реалізованих послуг в 2023 р. складає 594,7 тис. грн., що на 984,4 тис. грн. більше, в порівнянні з 2009 р, та на 224,3 тис. грн. (60,6 %) більше, ніж у 2021 р. та на 288,8 тис. грн. (94,4 %) більше ніж у 2012 р. Отже, є підстави стверджувати, що собівартість реалізованих послуг змінювалася з такою ж тенденцією як і дохід від реалізації.

Сума валового прибутку спостерігалася протягом всього досліджуваного періоду, так у 2023 р. цей показник становив 5048,1 тис. грн., що на 1920,4 тис. грн. (61,4 %) більше, ніж в 2021 р. та на 1616,5 (47,1 %) тис. грн. більше в порівнянні з 2022 р.

За даними фінансової звітності ТОВ «Інформаційні ресурси» бачимо, що у підприємства є інші витрати, які з'являються під час діяльності Товариства, але які не можна безпосередньо не пов'язати з виробничим процесом чи реалізацією послуг. Ці витрати значно перевищують собівартість реалізації та збільшуються протягом періоду дослідження з 2911,7 тис. грн. у 2021 р. до 4765,8 тис. грн. у 2023 р. Враховуючи специфіку діяльності ТОВ «Інформаційні ресурси» до них можна віднести втрати від зменшення корисності активів та інші витрати.

Підприємство ТОВ «Інформаційні ресурси» отримало у 2023 р. 282,3 тис. грн. чистого прибутку, що на 66,3 тис. грн. (30,7 %) більше, ніж у 2021 році, (де Товариство одержало прибуток у розмірі 216 тис. грн.), та на 17,8 тис. грн. (6,7 %) збільшився прибуток відносно 2022 р.

Абсолютні відхилення (виражені сумою) - характеризують обсяг виробництва, чисельність, одержаний прибуток, відносні відхилення подаються у відсотках, коефіцієнтах.

Абсолютне відхилення (Ав) - це різниця між звітним та поточним показниками, формула 2.1.

$$A_B = П2023 - П2021 (2022) \quad (2.1)$$

Дохідність» ТОВ «Інформаційні ресурси» характеризується абсолютними і відносними показниками. Абсолютний показник дохідності – це сума прибутку чи доходів. Відносні величини висвітлюють ступінь виконання планових показників динаміки виробництва, його структуру, темпи росту і приросту.

Подальшим етапом аналізу фінансового стану ТОВ «Інформаційні ресурси» є знаходження відносного відхилення.

Відносний показник – рівень рентабельності (збитковості). Рівень рентабельності (збитковості) суб'єктів господарювання, пов'язаних з виробництвом продукції (товарів, послуг), визначається як відсоткове відношення чистого прибутку (збитку) до доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), формула 2.2.

$$P = (\text{ЧП, або ЧЗ/ВРП}) * 100\% \quad (2.2)$$

де P – рівень рентабельності, %;

ВРП – виручка від реалізації послуг;

ЧП – чистий прибуток;

ЧЗ – чистий збиток.

Розрахувавши рівень рентабельності підприємства ТОВ «Інформаційні ресурси» протягом трьох років у таблиці 2.9 можна зробити такі висновки: у 2023р. рівень рентабельності ТОВ «Інформаційні ресурси» зменшився в порівнянні з 2021 р. 19,3 %, а також зменшився у порівнянні з 2022 роком на 29,6 %. Причинами зниження рентабельності продажів може бути збільшення витрат на виробництво і реалізацію продукції або зниження загального обсягу продажів.

Середньоспискова чисельність працівників зменшується у 2023 р. відносно 2021 р. на 1 особу, а відносно 2022 р. залишається на однаковому рівні 5 осіб.

Проте, продуктивність постійно зростає, так у 2023 р. відносно 2021 р. на 93,6 %, а відносно 2021 р. на 51 %. Від продуктивності праці персоналу залежить загальний обсяг наданих послуг, доходи підприємства, а у підсумку прибуток суб'єкта господарювання.

З ціллю встановлення даних щодо загального фінансового стану справ СТ в який планується інвестувати капітал, необхідно розрахувати показники ліквідності та фінансової стійкості в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Коефіцієнти фінансового стану ТОВ «Інформаційні ресурси» станом на 31 грудня 2022 та 2023 рр.

№	Показники	Розрахунок показника	Станом на 31.12.2022	Станом на 31.12.2023
1	Коефіцієнт визначення ліквідності	$\Phi 1 (p1160+p1165) / \Phi 1 (p1695-p1665-p1660)$	0,40	0,37
2	Коефіцієнт визначення абсолютної ліквідності	$\Phi 1 p1165 / \Phi 1 p1695$	0,40	0,37
3	Коефіцієнт покриття	$\Phi 1 (p1195-p1170) / \Phi 1 (p1695- p1665-p1660)$	2,08	3,67
4	Коефіцієнт визначення загальної ліквідності	$\Phi 1 (p1195-p1170) / \Phi 1 (p1595- p1520-p1525 + p1695-p1665- p1660)$	2,08	3,67
5	Коефіцієнт визначення фінансової стійкості	$\Phi 1 p1495 / \Phi 1 p1300$	0,52	0,37
6	Коефіцієнт співвідношення залученого і ВК (структури капіталу)	$\Phi 1 (p1595+p1695) / \Phi 1 p1495$	0,92	1,68
7	Коефіцієнт визначення фінансової стабільності	$\Phi 1 p1495 / \Phi 1 (p1595- p1520- p1525 + p1695- p1665-p1660)$	1,08	0,59
8	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\Phi 1 (p.1495-p1095) / p1195$	0,52	0,37

Джерело: розраховано автором на базі [39]

Дані таблиці 2.10 свідчать, що коефіцієнт абсолютної ліквідності, який окреслює здатність Товариства швидко виконувати власні зобов'язання без потреби реалізації запасів або залучення додаткового фінансування, у 2023 р. дорівнював 0,37, був на 0,03 пункти нижче ніж у 2022 р., але не відповідав нормативному значенню 0,25-0,3.

Коефіцієнт покриття у 2023 р. збільшився на 1,59 порівняно з попереднім 2022 роком і дорівнює 3,67, проте його значення у 2023 р. не відповідає нормативу 2,0-2,5, на відміну від 2022 р., коли його значення було 2,08 і відповідало нормативним параметрам. Отже, у 2023 р. фінансовий стан ТОВ «Інформаційні ресурси» погіршився в частині спроможності покривати протягом року борги підприємства власними оборотними коштами.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує яку частину від загального обсягу інвестицій у Товариство формує ВК, при чому нормативне значення становить 0,2-0,5. Стан ТОВ «Інформаційні ресурси» щодо фінансової стійкості відповідає нормативному значенню у 2023 р. з показником 0,37 пункти і майже відповідав у 2022 р. з показником 0,52.

Коефіцієнт, який визначає структуру капіталу Товариства, а отже співвідношення залученого та ВК, за високого значення говорить про суттєву залежність від зовнішніх джерел фінансування та суттєвий фінансовий ризик. Станом на кінець 2023 р. цей показник дорівнював 1,68, що на 0,76 нижче ніж у 2022 р., проте значно вище нормативного значення 0,2-0,5.

Для характеристики фінансової стабільності ТОВ «Інформаційні ресурси» використовується коефіцієнт з ідентичною назвою, який у 2023 р. відповідав значенню 0,59, що не відповідає нормативному значенню, проту у 2022 р. величина коефіцієнту 1,08 відповідала нормативному проміжку 0,67-1,5, що може свідчити про те, що у 2023 р. має місце збільшення фінансових проблем ТОВ «Інформаційні ресурси» та відбувається деяке погіршення фінансового стану.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами визначає здатність Товариства покривати оборотні активи особистими оборотними засобами. Нормативне значення цього коефіцієнту більше або дорівнюватиме 0,5. Досліджуване підприємство у 2022 р. мало достатньо власних обігових грошей для формування запасів, але у 2023 р. цей коефіцієнт дорівнює 0,37, що демонструє неспроможність ТОВ «Інформаційні ресурси» власними

ресурсами фінансувати оборотні активи та значну залежність від зовнішнього фінансування.

Отже, виконаний аналіз коефіцієнтів фінансового стану ТОВ «Інформаційні ресурси» підтверджує, що лише коефіцієнт фінансової стійкості у 2023 р. відповідав нормативному значенню. Зауважимо, що визначений у таблиці 2.10 перелік коефіцієнтів фінансового стану підприємства був краще і у більшій мірі відповідав загальноприйнятим нормативним значенням. Здійснені розрахунки обумовлюють необхідність проведення якісного та інформативного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Інформаційні ресурси» для виявлення та усунення причин погіршення фінансового стану.

Отже, можна охарактеризувати рівень управління ТОВ «Інформаційні ресурси» як задовільний, підприємство є прибутковим протягом 2021-2023 рр., проте рентабельність підприємства у 2023 р. знизилася порівняно з попередніми роками, отже керівництву потрібно опрацювати проведені аналітичні розрахунки та застосувати заходи щодо підвищення ефективності використання усіх ресурсів Товариства, а також знизити величину інших витрат діяльності

Незважаючи на те, що господарська діяльність даного Товариства відбувалась в умовах складних викликів (пандемія Covid; воєнний стан в країні), існування загальних інфляційних процесів та економічної нестабільності, що формує негативний відбиток на ефективності виробничої його діяльності, слід виявити резерви відновлення ділової активності СГ.

На сьогоднішній день у забезпеченні економічної діяльності підприємств важливу роль відіграє застосування ІТ, які впливають на планування і ухвалення управлінських рішень. Комп'ютеризація ділянки бухгалтерського обліку істотно впливає на здійснення економічного аналізу. Програмні продукти, що пропонуються на ринку ІТ найрізноманітніші: від локальних автоматизованих робочих місць (АРМ) бухгалтерів і комплексів АРМ до фінансових модулів потужних управлінських систем.

Найбільш оптимальним є підхід, за якого Товариство отримує весь комплекс послуг з налагодження, впровадження та подальшого супроводу програмного продукту.

Центральною ланкою комп'ютерної інформаційної системи СГ є бухгалтерська інформаційна система, в якій системно накопичується і оброблюється інформація, пов'язана з обліком, контролем, плануванням, аналізом та управлінням. На підґрунті цих даних генерується інформація про роботу СГ, відбувається порівняння фактичних показників і нормативних, формулюються стратегічні напрями діяльності, розробляються пропозиції щодо встановлення причин відхилень і коригування результатів, відбувається прогнозування ефективності управління СГ.

На підставі проведеного дослідження, слід зазначити, що керівництву підприємства потрібно докласти зусиль, щоб ефективно використовувати усі наявні ресурси, а також оптимізувати інші витрати, з ціллю покращення фінансового стану ТОВ «Інформаційні ресурси».

Висновки до розділу 2

1. На підґрунті інформації, яка генерується у системі бухгалтерського обліку підприємства зобов'язані складати фінансову звітність. Баланс формується на базі показників бухгалтерського обліку з ціллю задоволення інформаційних потреб заінтересованих користувачів та містить дані про фінансовий стан СГ за конкретний звітний період. Баланс періоду виступає підґрунтям формування будь-якої іншої звітності з урахуванням даних бухгалтерського обліку. Для створення балансу періоду необхідно спершу закрити рахунки класів 7, 8 й 9 та розрахувати фінансовий результат, після чого здійснити закриття решти рахунків обліку та сформувати баланс періоду. Баланс містить дві частини – актив та пасив. Підсумок активів балансу має дорівнювати підсумку зобов'язань та ВК. У валюті балансу безперервно відбуваються зміни в наслідок здійснення операційної,

фінансової та інвестиційної діяльності, що визначає в кінцевому підсумку загальний обсяг майна та фінансових ресурсів, які знаходяться у розпорядженні СГ. Отже, на ТОВ «Інформаційні ресурси» звітність ведеться відповідно законодавчих вимог і виконує призначення – надання релевантної інформації користувачам.

2. Окреслено ключові аспекти, які визначають процес складання фінансової звітності відповідно до МСФЗ. Охарактеризовано вплив міжнародних стандартів на формування балансу, включаючи такі аспекти, як оцінка активів та зобов'язань, визнання необоротних активів, фінансових інструментів тощо. Впровадження МСФЗ вимагає від підприємств не лише дотримання нових методичних підходів, а й перегляду та удосконалення їхніх внутрішніх процесів та систем управління. Висвітлено переваги та виклики, які виникають у зв'язку з впровадженням МСФЗ у практику бухгалтерського обліку. СГ, який згідно законодавства застосовує міжнародні стандарти і відповідно до МСФЗ 1 подає першу річну фінансову звітність за МСФЗ, у балансі висвітлюють показники на початок і кінець періоду, а також на дату переходу на МСФЗ. Важливим висновком є обґрунтування доцільності для СГ впровадження МСФЗ з ціллю підвищення їхньої конкурентоспроможності.

3. За допомогою фінансової звітності, зокрема балансу, можливо одержати комплексну оцінку діяльності СГ, охарактеризувати його економічний потенціал та здійснити оцінку перспектив його розвитку. Фінансова звітність висвітлює поточне фінансове становище і фінансово-господарську роботу підприємства або наслідки його минулої практики та фінансовий стан протягом минулих періодів. За сприяння таких даних можливо не лише зробити висновки про роботу СГ в минулому, а й оцінити реальні перспективи розвитку та сформулювати заходи, які уможливають зростання ефективності його діяльності в майбутньому. Це свідчить про те, що баланс є важливою складовою інформаційного забезпечення фінансового аналізу, фінансового планування та прогнозування.

ВИСНОВКИ

1. Змістовну складову бухгалтерського балансу формують такі його характеристики:

- охоплення усіх фінансово-господарських процесів суб'єкта підприємництва;
- реалізація економічно обґрунтованої класифікації господарських процесів;
- висвітлення зв'язків між господарськими процесами з урахуванням їх відображення шляхом кореспонденції рахунків.

2. Нормативно-правове регламентування фінансової звітності базується на сукупності законодавчих джерел, облікових стандартах та методичних рекомендаціях. Особливості формування балансу залежать від використання суб'єктом господарювання НП(С)БО або МСФЗ.

Процес застосування МСФЗ повинен бути послідовним і цілеспрямованим, а недоліки, які притаманні вітчизняній системі бухгалтерського обліку мають бути усунені з урахуванням вимог ринкової економіки. МСФЗ окреслюють мінімальний перелік статей звітності, але під час формування показників звітності потрібно дотримуватися облікового принципу доречності, тобто СГ повинні висвітлювати економічну інформацію, яка може здійснити вплив на прийняття раціональних управлінських рішень.

3. Економічна інформація, яка генерується звітною формою баланс, може бути використана для аналізу фінансового становища ТОВ «Інформаційні ресурси», а саме: здійснення оцінки ліквідності належного підприємству майна, характеристики його фінансової стійкості, визначення ділової ефективності ТОВ та окреслення ринкової активності. Ця звітна форма сприяє здатності користувачів здійснити оцінку ділової активності

підприємства та його фінансової привабливості без переобтяження інформацією щодо випадкових прибутків чи збитків.

4. Системна реалізація бухгалтерського обліку на підприємстві окреслює не лише локальне (засобом кореспонденції рахунків на базі використання первинних документів), але й тотальне узагальнення та порівняння усіх даних щодо стану об'єктів обліку. З цією метою застосовуються такі методи облікового процесу, як балансове узагальнення та звітність.

Принципами формування балансу та висвітлення в ньому даних бухгалтерського обліку на базі облікових рахунків та журналів-ордерів є:

- принцип адресності: передбачає необхідність окреслення адресності завдань балансу та вчасне доведення їх до фактичних виконавців;
- принцип безперервності: зумовлює зв'язок між квартальним, піврічним, балансом за дев'ять місяців поточного року та річним балансом СГ і їх системному оновленні;
- цільовий: передбачає цілеспрямоване розроблення балансів, адже кожний баланс створюється з відповідною метою;
- ієрархічний: забезпечує розподілення господарських питань, які вирішуються, і встановлених завдань за рівнями управління та часовим проміжком;
- принцип комплексності: сприяє взаємопов'язаному розв'язанні економічних, соціальних та інших питань за допомогою використання балансів.

5. Формування бухгалтерського балансу це робота, яка передбачає ретельне виконання комплексу завдань, що забезпечити подальше оптимальне винесення управлінських рішень, а також одержання правдивих результатів діяльності СГ. Важливим, є також те що необхідно постійно приділяти увагу змінам законодавства щодо складання зазначеного виду звітності, для запобігання та уникнення можливих помилок.

Ураховуючи тривалість створення річної фінансової звітності, до

складу якої включається баланс, весь комплекс облікових робіт варто розділити на окремі етапи. Варто виокремити такі етапи робіт: організаційний, який передбачає підготовку до створення комплексу звітності; проведення річної інвентаризації (листопад – грудень поточного року); розроблення пробного річного балансу СГ, інших звітних форм (січень наступного року); здійснення заключних робіт (лютий наступного року).

б. На підґрунті інформації, генерованої балансом, розраховується значна сукупність фінансових показників, що сприятимуть отриманню користувачами уявлення про реальне фінансово-господарське становище СГ на певну звітну дату.

За допомогою аналізу динаміки валюти балансу та його структури, можливо розрахувати показники платоспроможності та ліквідності його активів, визначити дебіторську і кредиторську заборгованість, рентабельність та прибутковість СГ. Окреслені показники слугують основою аналізу, однак у результаті формуються конструктивні висновки щодо поліпшення фінансового стану СГ. Від повноти та правдивості показників, відображених у балансі, залежить достовірність оцінки ресурсів підприємства, а також його платоспроможності та ліквідності і того, наскільки доречним буде прогнозування майбутніх потреб у позикових джерелах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар М. І. Звітність підприємства: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2015. 570 с.
2. Вигівська І. М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність компаній з управління активами: проблеми організації. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка*. 2017. Вип. 2. С. 305-309
3. Голов С.Ф. МСФЗ в Україні: шляхом спроб і помилок. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2018. №3. С.3 – 12.
4. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
5. Дудкевич О.В., Гузар Б.С. Шляхи посилення інформативності системи фінансової звітності. *Черкас. держ. технол. ун – т*. Черкаси: ЧДТУ, 2018. Частина II. С. 184- 187.
6. Іванчук Н.В. Звітність підприємств: навч. посіб. Острог: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2021. 208 с.
7. Іванчук Н. В. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2020. № 18. С. 57-61.
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 20.05.2024).
9. Колісник Г.М. Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: монографія. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2021. 274 с.
10. Крупка Я.Д. Задорожний З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік : підруч. 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2021. 451 с.

11. Кулик В.А. Розвиток бухгалтерського обліку на підприємствах електронного бізнесу: монографія. Полтава: ПУЕТ. 2017. 344 с.
12. Куцик П. О., Головацька С. І. Консолідована фінансова звітність: генезис нормативно-правового регулювання в Україні. *Облік і фінанси*. 2018. № 4. С. 26-37.
13. Лагодієнко Н. В., Іванченкова Л. В., Іванченков В. С. Формат і зміст бухгалтерського балансу в сучасній обліково-економічній моделі. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. (294) № 3. С. 21 – 28.
14. Лисиченко О.О. Фінансовий облік [Текст] : навч. посіб. / О.О. Лисиченко, П.Й. Атамас, О.П. Атамас ; за заг. ред. П.Й. Атамаса. – К. : ЦУЛ, 2020. 355 С.
15. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: навч. посіб. / В. С. Лень, В. В. Гливінко. - 3-тє вид., випр. К. : ЦУЛ, 2021. 608 с. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ МФУ від 28.03.2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення 20.05.2024).
16. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів від 28.03.2013 № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0433201-13> (дата звернення 20.05.2024).
17. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів від 11.04.2013 № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text>
18. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%201_ukr_2023.pdf (дата звернення 20.05.2024).
19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 34 «Проміжна фінансова звітність». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2034_ukr_2023.pdf (дата звернення 20.05.2024).

20. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D0%A1%D0%A4%D0%97%201_ukr_2023.pdf. (дата звернення 20.05.2024).
21. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. К. : Знання, 2011. 630 с.
22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ МФУ від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення 20.05.2024).
23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ МФУ від 30.07.1999 № 176. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0553-99#Text>. (дата звернення 20.05.2024).
24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ МФУ від 25.02.2000 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>. (дата звернення 20.05.2024).
25. [Овсюк Н.В., Олійник Ю.В. Особливості формування балансу підприємства за міжнародними стандартами фінансової звітності. Інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право». 2024. №5](#)
26. Овсюк Н.В., Шалієвська Ж.С., Гулько К.Ю. Фінансова звітність як основне джерело інформації про діяльність підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 11/1. С. 27-30.
27. Овсюк Н.В., Лесько М.О. Облік нематеріальних активів згідно національних та міжнародних стандартів: шляхи вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 31. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/698>
28. Озеран А.В. Бухгалтерська чи фінансова звітність? Подібності та розбіжності. *Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет*. Випуск 8(29). Ч. 3. Луцьк, 2021. 428 с.

29. Палій В.Ф. Бухгалтерська і фінансова звітність. Бухгалтерський облік. 2011. №2. С.88 – 90.

30. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення 20.05.2024).

31. Порядок подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>. (дата звернення 22.05.2024).

32. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996 - XIV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. (дата звернення 20.05.2024).

33. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>. (дата звернення 20.05.2024).

34. Про підприємництво: Закон України № 698-XII від 07.02.1991 р. (поточна редакція 11.02.2022 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>. (дата звернення 24.05.2024).

35. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність: навчальний посібник. Тернопіль: Карт-бланш, 2018. 141 с.

36. Славінський В.І., Олійник Ю.В., Вітько Д.А. Класифікація та визнання доходів (витрат) та відображення їх у звітності. *Інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право»*. 2022. № 10. С. 37 – 40.

37. Стан і перспективи розвитку бухгалтерського і управлінського обліку в умовах глобалізації: монографія / З.-М. В. Задорожний, І. Д. Бенько, Ю. А. Біла [та ін.]; за наук. ред. З.-М. В. Задорожного. Тернопіль: Університетська думка, 2020. 296 с.

38. Тарасенко Н.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Н.В. Тарасенко, І. М. Вагнер. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 444 с.

39. Фінансова звітність ТОВ «Інформаційні ресурси» за 2021-2023 рр.

40. Хілл Бенджамін. Порівняння національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. *Програма фінансового навчання. Проект USAID “Розвиток ринків капіталу”*. Київ. 2010. 37 с.

41. Чернишова Л.В. Економічний аналіз суб’єктів господарювання: перспективи розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2022. № 8 (297). С. 40-47.

42. Zasadnyi B. A. The Methodology for Evaluating the Impact of Applying of IFRS on the Financial Status of Enterprises. *Business*, 2018. № 6. P. 269–274.

43. Musa A. The Role of IFRS on Financial Reporting Quality and Global Convergence: A Conceptual Review. *International Business and Accounting Research Journal*, 2019. 3(1). P. 67–76.

44. Penela D., Estevao J., Morais A. I. The Effect of IFRS Adoption on the Business Climate: A Country Perspective. *Journal of Risk and Financial Management*, 2022. № 15(12). P. 604. URL: <https://www.mdpi.com/1911-8074/15/12/604>. (дата звернення 20.05.2024).

ДОДАТКИ